

FINANS- INSPEKTIONEN

FINANSINSPEKTIONENS FÖRFATTNINGSSAMLING

Finansinspektionens allmänna råd om hantering av teckningsrisker och återförsäkringsrisker i försäkringsbolag,

FFFS 1995:48

beslutade den 26 oktober 1995

Inledning

De allmänna råden avser hantering av *teckningsrisker* och *återförsäkringsrisker* i försäkringsbolag. De omfattar såväl direkt försäkring som mottagen återförsäkring samt avgiven återförsäkring i anslutning därmed. De allmänna råden behandlar i stor utsträckning skadeförsäkring, men där det är relevant omfattas alla typer av försäkringsverksamhet.

Teckningsrisker och återförsäkringsrisker kan indelas i två slag. Det ena slaget är sådana risker som ingår som en naturlig och oundviklig del i försäkringsbolagens affärsverksamhet. Det andra slaget är risker som kan uppstå i den administrativa hanteringen av de affärsmässiga riskerna. De kan betecknas som oförutsedda risker. De allmänna råden behandlar de oförutsedda riskerna.

System för kontroll och uppföljning av risker kan utformas på olika sätt i olika institut. De allmänna råden är därför generellt utformade och medger alternativa lösningar. För försäkring som grundar sig på kollektivavtal är t. ex. 4, 7 och 8 §§ endast delvis tillämpliga.

Utgångspunkten för dessa allmänna råd är de krav på sund försäkringsverksamhet som återfinns i 2 kap. 3 § och 19 kap. 1 § försäkringsrörelselagen (1982:713).

Definitioner

1 § I dessa allmänna råd avses med

cedent: direktförsäkringsbolag som hos annat försäkringsbolag återförsäkrar större eller mindre del av sin direktförsäkringsaffär,

retrocedent: försäkringsbolag som hos annat försäkringsbolag återförsäkrar större eller mindre del av sin mottagna återförsäkringsaffär,

EML (Estimated Maximum Loss): den maximala skada som vid en och samma skadehändelse bedöms kunna drabba ett försäkringsobjekt (eller flera objekt vid *kumul*),

EML-genombrott: skada som blev större än vad som bedömdes vid EML-beräkningen,

kumul: risk för sådan skada som betingas av riskkoncentration t. ex. genom att flera försäkringsobjekt ligger så nära varandra att försäkringsgivaren vid en och samma skadehändelse riskerar att drabbas av skada på samtliga eller flertalet objekt,

moturvalsrisk: utformning av premiesättningen så att dåliga risker gynnas på bättre riskers bekostnad bl.a. medförande att riskgruppens samlade skadeutfall efter hand försämrats.

Styrning

2 § Styrelsen bör fastställa riktlinjer (policy) för tecknande av försäkring som står i överensstämmelse med bolagsordning och verksamhetsmål. Riktlinjerna, vilka bör omfatta såväl direkt försäkring som mottagen återförsäkring, bör inom ramen för bolagets verksamhet syfta till en tillfredsställande riskspridning och en i övrigt lämplig sammansättning av försäkringsbeståndet med hänsyn till bolagets solvens.

Styrelsen bör när det gäller avgiven återförsäkring fastställa ett återförsäkringsprogram som är avpassat till bolagets egna risktäckningsresurser och som i övrigt står i överensstämmelse med bolagets verksamhet och riktlinjer för tecknande av försäkring.

Oförutsedda risker bör så långt möjligt minimeras genom de riktlinjer och regelsystem för försäkringshanteringen som upprättas i försäkringsbolagen.

Teckningsrisker

3 § Oförutsedda risker kan uppstå på grund av brister vid tecknande av försäkring. Bristerna kan medföra dålig riskspridning eller för stor riskkoncentration inom vissa branscher. Bristerna kan också få till följd att risker felkategoriseras och därmed åsätts premier som är beräknade att täcka risker i en annan typ av försäkringsbeståndet. En felkategorisering kan dessutom medföra felaktig återförsäkring och därmed högre självbehåll än som avsetts.

Oförutsedda risker kan även uppstå om det vid tecknande av försäkring inte säkerställs att återförsäkringsavtäckning finns i den utsträckning som förutsätts i återförsäkringsprogrammet.

Teckningsinstruktioner

4 § Styrelsen bör se till att det för varje försäkringsklass eller riskgrupp finns teckningsinstruktioner i överensstämmelse med riktlinjerna. Teckningsinstruktionerna bör omfatta följande:

Teckningslimiter och beslutsordningar

Teckningsinstruktionerna bör omfatta generella teckningslimiter inom alla de områden som teckningsinstruktionerna omfattar. Instruktionerna bör också omfatta:

- maximalt bruttoåtagande per risk, bedömd maximal skada (estimated maximum loss EML), där hänsyn tas bl.a. till bolagets solvens, likviditet och den återförsäkringskapacitet som bedöms vara tillgänglig,
- självbehållsgräns per försäkringsklass, riskgrupp eller enskilda risker som står i överensstämmelse med bolagets återförsäkringsprogram,
- beslutsordningar för tecknande av försäkringar,
- individuella teckningslimiter med beaktande av enskilda befattningshavares ansvarsställning och kompetens.

Registrering av försäkringar

5 § Bolaget bör upprätta system och rutiner för registrering av samtliga försäkringar. Registrering bör ske utan dröjsmål. Av teckningsinstruktionerna bör framgå vilka rutiner bolaget har fastlagt för registrering av försäkringar.

Bolagets teckningsinstruktioner bör utformas så att registrering av tecknade försäkringar säkerställs.

Av registreringen bör framgå försäkringstyp, engagemangets storlek, EML-belopp, självbehåll samt återförsäkring. Systemet bör vara uppbyggt så att en effektiv kumulbevakning kan upprätthållas. Vidare bör systemet vara uppbyggt på ett sådant sätt att erforderliga uppgifter för framtagande av riskprofil i försäkringsbeståndet finns tillgängliga.

Hantering av försäkringsakter

6 § Teckningsinstruktionerna bör ange den dokumentation som skall föreligga i försäkringsakter av förhållanden som är relevanta för bedömningen av försäkringsengagemang. Instruktionerna bör även ange hur försäkringsakter skall förvaras.

Vid förvaring av försäkringsakter bör hänsyn tagas till försäkringsavtalets längd och tid för slutgiltig skadereglering efter inträffad skada.

Förvaring av försäkringsakter bör ske med beaktande av erforderlig säkerhet.

Riskbedömning

7 § För varje försäkringsklass eller riskgrupp gäller att teckningsinstruktionerna i fråga om riskbedömning bör omfatta följande:

- instruktioner och riktlinjer i fråga om riskbedömning,
- instruktioner för uppföljning och förnyelse av försäkringsengagemang,
- definition av vad som inom bolagets verksamhetsområde är att betrakta som kumulrisk,
- instruktioner och riktlinjer för hantering av kumulrisk,
- instruktioner och riktlinjer för hantering av moturvalsrisiker.

För skadeförsäkring (försäkringsklass 1 - 18) gäller att teckningsinstruktionerna bör omfatta följande i fråga om riskbedömning:

- hantering av enskilda risker av sådan storlek att det faktiska självbehållet vid eventuella EML-genombrott eller kumulerande skadefall, riskerar att överstiga det i bolaget tillämpade högsta självbehållet eller vad som stipulerats i bolagsordningens maximalbestämmelse,
- nivå för eventuell riskavtäckning genom fakultativ återförsäkring.

Vidare bör i fråga om skadeförsäkring iaktas följande:

Försäkringsengagemang där fakultativ återförsäkring krävs bör inte slutgiltigt accepteras förrän återförsäkringsavtäckning kan anses vara säkerställd.

Vid tecknandet av försäkringar med lång avvecklingstid, bör i teckningsinstruktionerna beaktas de särskilda risker som sådana försäkringar medför.

För kredit- eller borgensförsäkring (klass 14 - 15) bör särskilt beaktas:

Erhållna panter i kredit- eller borgensförsäkringsengagemang bör inte kunna ersätta återförsäkringsavtäckning om det faktiska självbehållet därmed riskerar att överstiga bolagsordningens maximalbestämmelse.

Vid riskbedömning av lånegarantier inom kreditförsäkring bör beaktas svårigheten att avveckla sådana försäkringsengagemang utan att försäkringsfall uppstår, vilket förlänger engagemanget.

För mottagen återförsäkring inom respektive försäkringsklass eller riskgrupp gäller vad som ovan nämnts i fråga om direkt försäkring. Dessutom bör teckningsinstruktionerna i fråga om mottagen återförsäkring omfatta följande:

- hur återförsäkringsavtal skall utformas,
- bedömning av motparters (cedenters eller retrocedenters) soliditet och betalningsförmåga,
- beaktande av den mottagna försäkringsriskens andel av riskens totalomfattning och den faktiska riskexponering som denna andel medför,
- system för återkoppling till den avgivna återförsäkringen för undvikande av ökade risker i samband med upprepad retrocession.

Premiesättning

8 § Bolaget bör när det gäller premiesättning i standardiserade premieberäkningssystem, upprätta rutiner för en kvalitetssäkring av premiesättningen.

För skadeförsäkring (försäkringsklass 1 - 18) gäller dessutom i fråga om individuell, icke standardiserad premieberäkning i enskilda försäkringsengagemang, att teckningsinstruktionerna bör omfatta följande moment:

- premiargument baserade på försäkringstekniska bedömningar och deras inverkan på premiekalkylen,
- premiargument betingade av kommersiella hänsyn, t. ex. rabatter på grund av konkurrenssituation el. dyl.

Försäkringar förmedlade av försäkringsmäklare

9 § Bolaget bör upprätta riktlinjer för accepterande av försäkringar som förmedlas av försäkringsmäklare. Dessa riktlinjer bör omfatta en kontroll av att mäklaren är registrerad hos Finansinspektionen för den försäkringsklass som

förmedlas samt att mäklaren har en ansvarsförsäkring av den omfattning som krävs.

Bolaget bör vidare i fråga om försäkringsengagemang förmedlade av försäkringsmäklare göra en egen bedömning av den bakomliggande riskbeskrivningen. EML-beräkningar tillhandahållna av försäkringsmäklare bör alltid prövas av bolaget.

Om försäkringar som förmedlas av försäkringsmäklare omfattar villkor som skiljer sig från de villkor som normalt gäller för bolagets försäkringar, bör en särskild bedömning göras av de ökade risker detta kan medföra.

Återförsäkringsrisker

10 § Oförutsedda återförsäkringsrisker kan uppstå på grund av otillräckligt, felaktigt eller bristande återförsäkringsskydd. Sådana risker kan t. ex. uppstå om försäkringsbolagets återförsäkringsprogram inte är i överensstämmelse med den verksamhet som bolaget driver.

Bristande kommunikation mellan försäkringsbolag och återförsäkrare kan även förorsaka oförutsedda återförsäkringsrisker exempelvis genom bristande kongruens mellan försäkringens originalvillkor och återförsäkringsavtalets villkor.

Återförsäkringsprogram

11 § Återförsäkringsprogrammet bör omfatta följande:

- förteckning över bolagets ikraftvarande återförsäkringsavtal inklusive, i förekommande fall, koncernåterförsäkringsavtal, med angivande av självbehåll och limiter,
- principer för återförsäkringsavtäckning inom respektive försäkringsklass eller riskgrupp (med beaktande av vad som i bolaget har definierats som "en och samma risk" samt "kumulrisk"),
- självbehållsgräns inom respektive försäkringsklass eller riskgrupp (i skadeförsäkringsbolag bör vid fastställande av självbehållsgräns beaktas bolagsordningens maximalbestämmelse),
- allmänna riktlinjer för val av återförsäkrare,
- riktlinjer för avgivande av återförsäkring inom koncerner och grupper där bolaget själv ingår.

Avgiven återförsäkring

12 § Bolaget bör utfärda instruktioner för hantering av den avgivna återförsäkringen vilka står i överensstämmelse med bolagets återförsäkringsprogram och instruktioner för tecknande av försäkring. Dessa instruktioner bör omfatta följande:

- bedömning av återförsäkrarens soliditet och betalningsförmåga (security),
- utformning av återförsäkringskontrakt och återförsäkringsavtal, såvitt bolaget självt medverkar därtill,

- rapporterings- och avräkningsförfarande (system för säkerställande av rapportering till återförsäkrare).

Vid avgiven återförsäkring bör, för undvikande av för höga självbehåll, instruktioner utfärdas för hantering av eventuella EML-genombrott.

Rapportering

13 § Styrelsen bör se till att det finns informationssystem som på ett strukturerat och ändamålsenligt sätt kan tillhandahålla relevant information om tecknade försäkringar och de därmed sammanhängande riskerna.

Styrelsen bör vidare se till att den liksom övriga för verksamheten ansvariga personer eller organ ur nämnda system regelbundet erhåller information anpassad till mottagarnas krav och placering i organisationen.

Ikraftträdande

De allmänna råden träder i kraft den 1 januari 1996.

CLAES NORGRÉN

Johan Altersten
(Försäkringsmarknadsavdelningen)